

gümüřlük akademisi bahçeyazı okuma grubu

serbest okuma buluşmaları - 25

26 nisan 2025, cumartesi

emile ajar “onca yoksulluk varken”

sunum: semra kılıçtepe

‘1914 de Vilna’da doğdu.Litvanya lı bir Yahudi...

Hem Rus,hem Tatar,hem Yahudi,hem Polonyalı,hem Katolik ,hem Fransız olduğunu her fırsatta beyan eden çılgın biri .Yalnız kendi olmaktan bıkip onlarca kişiliğe bürünen büyük oyuncu.”

ROMAIN GARY (EMİLE AJAR)

Romain Gary, Yalnızca 20. yüzyılın en karmaşık, çok yönlü ve büyüleyici yazarlarından biri olarak edebi eserleriyle değil, aynı zamanda çalkantılı ve macera dolu hayatıyla da tarihe damgasını vurmuş biridir. Yahudi kökenli bir göçmen olarak yoksulluk, savaş ve kimlik arayışlarıyla şekillenen çocukluğu, Özgür Fransa’nın savaş kahramanı, diplomat, senarist ve iki kez Goncourt Ödülü kazanan bir romancı olarak geçirdiği yetişkinlik yılları, onun hayat hikayesini bir destana dönüştürmüştür. Émile Ajar takma adıyla yarattığı edebi persona ve bu kimlikle ikinci Goncourt Ödülü’nü kazanması, edebiyat dünyasında eşi görülmemiş bir skandala yol açmıştır.

ÇOCUKLUK VE İLK GENÇLİK ...

Göçmen Yahudi Kimliğinin Gölgesinde geçen günler

Litvanya Vina’da Yahudi bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi,Asıl adı Romain Kacew’ di ailesiyle önce Varşova’ya (Polonya) göç ettiler .Babası Arieħ Kacew 1925 yılında ailesini terk etti ve yeniden evlendi.

Gary’nin babasının kimliği, hayatı boyunca bir sır olarak kaldı. Annesi Nina, eski bir tiyatro oyuncusu, tutkulu, kararlı ve oğluna aşırı düşkün,zayıf yapılı sürekli sigara içen şeker hastası bir kadındı. Kursk’ta doğan Nina, tiyatroya olan tutkusunu erken yaşta keşfetmiş, ailesinin küçük burjuva geleneklerini reddederek Moskova’ya gitmiş ve burada çeşitli tiyatro kumpanyalarında rol almıştı. Ancak sahne kariyeri sınırlı kaldı ve Nina, hayatını oğluna adamaya karar verdi.

Gary’nin çocukluğu, Litvanya’nın Wilno ve Polonya’nın Varşova şehirlerinde geçti. Bu dönem, yoksulluk, antisemitizm ve I. Dünya Savaşı sonrası kargaşanın gölgesinde şekillendi. Wilno’daki Yahudi toplumu, hem Rus hem de Polonyalı komşularından dışlanıyor, sık sık ayrımcılığa maruz kalıyordu. Gary, bu ortamda hem yoksulluğun hem de “yabancı” olmanın acılığını derinden hissetti. Annesi bu zorlu koşullarda oğlunu korumak için olağanüstü bir çaba gösterdi. Şeker hastası olmasına rağmen, çalışmaktan ve oğluna daha iyi bir gelecek sunma hayalinden asla vazgeçmedi. Nina’nın Gary’ye aşıladığı en güçlü duygu, Fransa’ya duyduğu hayranlıktı. Henüz Wilno’dayken, oğluna Fransızca öğretmiş, La Marseillaise’i ezberletmiş ve Fransa’yı özgürlük, refah ve başarıyla özdeşleştirmişti.

1927’de Gary 13 yaşındayken, annesiyle beraber Fransa’nın Nice kentine göç ettiler Côte d’Azur’ün ışiltılı dünyası, Gary için Doğu Avrupa’nın kasvetli atmosferinden bir kaçıştı.

İnce uzun boylu .koyu renk tenli,açık renk gözlü ,dikkat çekecek kadar yakışıklı,yoksul,yahudi bir gençti .Polonyadan çocukluğunun geçtiği soğuk iklim günlerinden sonra güneşli Fransa onu kendine bağlamış .Varşova’da yaşadığı savaşın acı anıları bu kıyı şeridinin hurma ağaçları,yaseminleri,begonvilleri görüntüsünde hayalinden silinmişti.Doğuda doğmuş olan Romain

güneyin bu aydınlık kentine ,buradaki sosyal yaşama,hayat dolu insanlarına,kentin masalsı ışıklarına bağlanmıştı.

Bir İtalyan gibi esmer olmasına rağmen Cote'de insanlar onun Türk olduğunu sanırlar, Bakır rengi teni ,çıkık elmacık kemikleri ,badem gözleri uzak güney ülkelerinin halklarını çağırıştırır.Maviye çalan büyüleyici gözleriyle insanları hayran bırakanbakışları vardır.Sert çizgileri,kalın boynu,iri dudaklı yüzü ,herşeyini doğudan almıştır.Mavi gözleri Cengiz Hanın gözleri gibidir.Blazer ceket giyer,boyun bağı takar,giyim kuşamına özen gösterir.bir gün bit pazarından kendine eski bir İngiliz yağmurluğu alır,yoksuldur ama meteliksiz bir göçmene benzemekten korkar.Coalonne bulvarı 7 nolu binanın giriş katına yerleşirler.Ancak yoksulluk Nice'te de peşlerini bırakmaz, kısa bir süre kaldıktan sonra parasızlık yüzünden yabancı göçmenlerin yaşadığı Mermonts otel pansiyonun giriş katında geniş bir oda tutup burada annesiyle birlikte kalırlar

Bir müddet sonra becerikliliği ve hamaratlığı sebebiyle Mernots otelinin sahibi Nina yı otel müdürü olarak atar, Artık yoksulluktan kurtulmuşlardır. Nina özellikle İngiliz ve Belçikalıların kaldığı bu otelde ki en güzel odalardan birine oğlunu yerleştirip ona bir prens muamelesi yapar.Bu sade pansiyon Nina ve Romain 'in Nice'teki biricik ve gerçek evleri olmuştur.Romain burada çoğunlukla zamanını odasında kitapları ve defterleriyle geçirmektedir.

Nice'in bu mahallesi çoğunluğu hristiyan olan Rus ve birçok azınlığın birlikte yaşadığı bir yerdir .Ama onlar Yahudidir bu da onları bu ortadoks toplumundan dışlamıştır.Sokakta onlarla selamlaşsalar bile evlerinin kapıları onlara kapalıdır.Yahudiler onların mezarlarına bile gömülemez onlar dağda bir yerlere gömülür. Aslında Romain ve Nina hiçbir dinin gereğini yapmamaktadırlar. Onlar sadece nüfus kağıtlarına göre yahudilerler.Romain'in en büyük isteyi Fransız vatandaşlığı nı almaktır.

Nice'teki hayat, Gary için hem bir sığınak hem de bir mücadele alanıdır.O Wilno ve Varşova da çok büyük bir yoksulluk çekmişti ama çocuk olduğu için bu kadar etkilenmemişti.Ama artık ergenlik çağına geldiği için bu yoksulluğu daha çok hissediyordu,bu yüzden dünyaya karşı büyük bir öfke içinde olaylar kaşısında başkaldırıyordu.Buna rağmen Gary annesine karşı hep yumuşak ve sevgi dolu bir çocuk oldu Annesinin ona duyduğu sınırsız sevgi ve yüksek beklentiler, onun hırsını körükledi. Nina, oğlunun bir gün Fransa büyükelçisi, general ya da ünlü bir yazar olacağına inanıyordu. Ancak bu hayaller, maddi zorluklarla tezat oluşturuyordu. Nina, otel işlerinin yanı sıra takı satışı, otel müşterilerine parfüm ve fular du gibi ek işler yaparak geçimlerini sağlamaya çalıştı. Gary, annesinin bu çabalarına tanık olurken, yoksulluğun utancını ve "pis yabancı" damgasını derinden hissetti. Bu dönemde, annesinin gizemli para havaleleriyle gelen hediyeler – örneğin turuncu bir Thomann yarış bisikleti – Gary'nin merakını uyandırdı, ancak bu paranın kaynağını asla öğrenemedi. Nina, bu konuda sessiz kalmayı tercih etti, bu da Gary'nin babasız büyümesinin getirdiği boşluğu pekiştirdi.

Nice'teki lise yılları, Gary'nin hem akademik hem de kişisel gelişiminde dönüm noktası oldu. Nice Lisesi'nde, Fransızca'yı kısa sürede akıcı bir şekilde öğrendi ve sınıfta en iyi öğrencilerden biri haline geldi kompozisyon ve ezberden okuma yeteneğiyle öğretmenlerini etkiledi. Baudelaire ve Ronsard gibi şairleri ezbere okurken, tiyatral sesi ve kusursuz telaffuzuyla dikkat çekti. Öğretmenlerinden Louis Oriol, onun yazma tutkusunu fark ederek onu yüreklendirdi ve 18. yüzyıl Avrupa edebiyatına yöneltti.

Ancak Gary, sosyal olarak içine kapanıktı. Sınıf arkadaşlarıyla derin bağlar kurmaktan ziyade, kendi iç dünyasında, cep defterlerine yazdığı şiirler, öyküler ve tiyatro oyunları ile vakit geçirdi. Felsefe Kant'ı ve Spinoza'yı yutar gibi okudu.Annesinin ona hediye ettiği Balzac'ın eserleri, onun yazma tutkusunu ateşledi. Gary, yazarken o kadar aceleliydi ki sık sık romanlarının son bölümlerini yazarak işe başlar, destansı hikayeler ve roman taslakları üretti. Bu dönemde, annesinin çılgınca hayalleriyle şekillenen bir gelecek vaadine sıkı sıkıya bağlandı. Nina, oğlunun büyük bir adam

olacağına dair kehanetvari bir inanç taşıyor, ona sürekli olarak ün ve servet vadeliyordu. Bu yıllarda büyük bir aşık ve yazar olmaya karar verdi, bir Donjuan, bir Dostoyevski olacaktı. Alçak gönüllülük onun becerebileceği birsey değildi.

Gary'nin gençliği, yoksulluğun getirdiği hınçla da şekillendi. Annesine kötü davranan bir bakkalı ya da tefeciye dövdüğü olaylar, onun içindeki öfkeyi ve adaletsizliğe karşı isyanını ortaya koydu. Bir keresinde, bir tefeciye dövdükten sonra adamın öldürülmesiyle suçlandı, ancak Grasse'taki bir pinpon turnuvasında olduğunu kanıtlayarak kurtuldu. Bu olaylar, Gary'nin asi ve başkaldıran yönünü yansıtıyordu. Aynı zamanda, Nice'in ışıltılı dünyası – Promenade des Anglais, lüks oteller ve Rus eğlenceleri – onun hayal gücünü besledi. Annesi onu Hotel Royal'deki Çingene müzisyenlerini dinlemeye götürür, birlikte Rus hıyarı yerlerdi; bu anlar, Gary'nin annesiyle paylaştığı en mutlu anılardan bazıları oldu.

Gary, Nice'te kimlik arayışına da girişti. Kacew soyadı, onun "yabancı" olduğunu hatırlatıyordu. Bu nedenle, kendine yeni bir isim bulma hayalleri kurdu: Alexandre Natal, Roland de Chanteclerc, Vasco de la Fernaye gibi isimler, onun Ortaçağ roman kahramanlarına öykündüğünü gösteriyordu. Bu isim arayışı, Gary'nin hayatı boyunca sürdü ve sonunda Romain Gary adını seçmesiyle bir nebze çözüldü. Ancak bu, onun kimlik bunalımını tamamen ortadan kaldırmadı; Yahudi, Rus ve Fransız kimlikleri arasında sıkışmışlığı, eserlerinde sürekli yankı buldu.

1930'ların başında, Gary hukuk okumak için Aix-en-Provence'a, ardından Paris'e taşındı. Üniversite yıllarında, Fransız vatandaşlığına geçme çabaları devam etti, ancak bürokratik engellerle karşılaştı. 1935'te, zorunlu askerlik hizmetini yerine getirmek için Fransız Hava Kuvvetleri'ne katıldı. Bu, onun Fransız kimliğine bir adım daha yaklaşmasını sağladı. 1938'de nihayet Fransız vatandaşlığını elde etti ve adını resmi olarak Romain Gary olarak değiştirdi.

II. Dünya Savaşı'nın patlak vermesi, Gary'nin hayatını dramatik bir şekilde değiştirdi. 1940'ta Fransa'nın Nazi Almanyası'na teslim olmasıyla, Gary, General Charles de Gaulle'ün Özgür Fransa hareketine katılmak için İngiltere'ye kaçtı. Bu karar, onun hem vatanseverliğini hem de macera arzusunu yansıtıyordu. Özgür Fransa Hava Kuvvetleri'nde pilot ve navigatör olarak görev yaptı; Kuzey Afrika, Ortadoğu ve Avrupa'da tehlikeli görevlere katıldı. Savaş sırasındaki cesareti, ona Croix de Guerre ve Compagnon de la Libération gibi prestijli askeri nişanlar kazandı. Ancak savaş, Gary'nin ruhunda derin izler bıraktı; ölümle burun buruna geldiği anlar, onun hayata ve insanlığa dair karamsar bakışını pekiştirdi.

Savaş yıllarında yazmaya devam eden Gary, ilk romanı *Éducation Européenne*'i (Avrupa Eğitimi) 1945'te yayımladı. Polonya direnişini konu alan bu eser, savaşın yıkıcılığını ve insan ruhunun direncini işliyordu. Kitap, eleştirmenlerden büyük övgü aldı ve Gary'yi edebiyat dünyasında tanınan bir isim haline getirdi. Savaş sonrası dönemde, Gary'nin hem bir kahraman hem de bir yazar olarak yükselişi, onun annesinin hayallerini gerçekleştirmeye başladığını gösteriyordu.

Savaşın ardından, Gary Fransız Dışişleri Bakanlığı'nda diplomatik kariyerine başladı. 1946'dan itibaren Sofya, Bern, New York, Londra, La Paz ve Los Angeles'ta çeşitli görevlerde bulundu. Diploması, ona dünya sahnesinde prestijli bir yer sağladı, ancak aynı zamanda edebiyatla olan bağını koparmadı. 1950'lerde *Les Racines du Ciel* (Gökyüzünün Kökleri) romanıyla ilk Goncourt Ödülü'nü kazandı. Fil ve doğa koruma temalı bu eser, çevre bilincini edebiyata taşıyan öncü bir çalışmaydı ve Gary'nin uluslararası ününü pekiştirdi.

Diplomatik görevleri sırasında, Gary'nin kişisel hayatı da hareketliydi. 1944'te İngiliz yazar Lesley Blanch ile evlendi, Evlendiklerinde Gary 30 Lesley 37 yaşındaydı. Lesley ona hem yol gösterici hem bir dost hem bir anne olmuştur Gary onun yanında dinleniyor huzur buluyordu, ancak bu evlilik 1961'de sona erdi. 1962'de Amerikalı aktris Jean Seberg ile tanıştı ve onunla evlendi. Seberg ile olan ilişkisi, Gary'nin hayatındaki en tutkulu ama aynı zamanda en trajik dönemlerden

biri oldu. Gary artık 46 yaşına gelmişti Lesley ise 20 yaşındaydı . Çiftin oğlu Alexandre-Diego 1962’de doğdu, ancak evlilikleri Seberg’in ruhsal sorunları ve siyasi aktivizmleri nedeniyle çatırdadı. 1970 de boşandılar. Seberg’in 1979’daki intiharı, Gary’yi derinden sarsacaktı.

Gary’nin diplomatik kariyeri, onun edebi üretimine zengin bir malzeme sağladı. Bolivya’daki görevleri sırasında yazdığı *Les Couleurs du Jour* (Günün Renkleri) ve Los Angeles’taki konsolosluk yıllarında kaleme aldığı *Lady L.*, onun çok kültürlü deneyimlerini yansıtıyordu. Ancak diploması, Gary için bir süre sonra sıkıcı hale geldi. 1961’de, edebiyata odaklanmak için diplomatik görevlerinden istifa etti.

1960’ların sonlarında, Gary edebi kariyerinde bir dönüm noktasına ulaştı. Eleştirmenlerin onun eserlerini “modası geçmiş” bulmaya başlaması, onu yeni bir yaratıcı hamle yapmaya itti. 1974’te, Émile Ajar takma adıyla *Gros-Câlin*’i yayımladı. Bu roman, modern ve deneysel üslubuyla eleştirmenlerden büyük övgü aldı. Kimse Ajar’ın aslında Gary olduğunu bilmiyordu; Gary, bu sırrı korumak için kuzeni Paul Pavlowitch’i Ajar’ın “yüzü” olarak öne sürdü.

Ajar kimliği altında yazdığı *La Vie devant Soi* (Onca Yoksulluk Varken), 1975’te ikinci Goncourt Ödülü’nü kazandı. Bir Yahudi fahişenin oğlu olan Momo’nun hikayesini anlatan bu roman, hem duygusal derinliği hem de toplumsal eleştirisiyle büyük yankı uyandırdı. Gary, ödülü Ajar adına kabul etti ve bu, edebiyat dünyasında 20. yüzyılın en büyük skandallarından biri olarak tarihe geçti. Ajar’ın başarısı, Gary’nin edebiyat dünyasına karşı bir tür intikamıydı; eleştirmenleri şaşırtmış ve kendi yaratıcılığını yeniden kanıtlamıştı.

Ajar kimliği, Gary’nin Yahudi köklerine ve göçmen deneyimine geri dönüşünü de simgeliyordu. Onca yoksulluk var da ki Madame Rosa karakteri, Nina’yı andıran bir figürdü; sevgi dolu, fedakar ama trajik bir anne. Ajar’ın diğer eserleri, *Pseudo* ve *L’Angoisse du Roi Salomon* (Kral Salomon’un Bunalımı), Gary’nin yaşlanma korkularını, yalnızlığını ve Yahudi kimliğine duyduğu karmaşık bağlılığı işledi. Ancak Ajar oyunu, Gary için hem bir zafer hem de bir yük oldu. Pavlowitch’in kimlik oyununun kontrolünü kaybetmeye başlaması ve mali denetimlerin artması, Gary’yi strese soktu

1970’lerin sonlarında, Gary kişisel ve profesyonel hayatında zorlu bir dönemden geçti. Jean Seberg’in 1979’daki intiharı, onun ruhsal durumunu altüst etti. Seberg’in ölümü, Gary’nin intihar düşüncelerini yoğunlaştırdı; geçmişte de birkaç kez intihara teşebbüs etmişti. Oğlu Diego’ya olan derin sevgisi, onu hayata bağlayan en güçlü bağlardan biriydi. Diego’nun 1979’da lise bitirme sınavını geçmesi ve 1980’de yasal olarak ergin ilan edilmesi, Gary’nin “görevini tamamladığı” hissini güçlendirdi.

1980’de yayımlanan *Les Cerfs-volants* (Uçurtmalar), Gary’nin son romanı oldu. Normandiya’da geçen bu eser, savaş, direniş ve aşk temalarını işliyor; Gary’nin geçmişle barışma çabasını yansıtıyordu. Ancak bu dönemde Gary, fiziksel ve ruhsal olarak yıpranmıştı. Yaşlanma korkusu, yalnızlık ve Ajar skandalının getirdiği baskılar, onu tüketti. Leila Chellabi ile olan ilişkisi, ona bir süre huzur verse de, Gary’nin içindeki boşluğu dolduramadı.

2 Aralık 1980’de, Paris’teki evinde, 66 yaşında, tabancayla intihar etti. Geride bıraktığı mektupta, intiharının Jean Seberg ile ilgisi olmadığını, yaşamını “eksiksiz anlattığını” ve “iyi eğlendiğini” yazdı. Ölümü, onun son gizemi olarak kaldı; bu, hem bir veda hem de yazgısına egemen olma çabasıydı. Gary, intiharından önce Ajar’ın gerçek kimliğini açıklayacak bir metin hazırlamış, bunu oğlu Diego ve editörü Claude Gallimard’ın uygun gördüğü zamanda yayımlamasını istemişti. 1981’de, Paul Pavlowitch’in açıklamasıyla Ajar’ın Gary olduğu resmen duyuruldu.

Bir Göçmenin Destansı Hikayesi

Romain Gary’nin hayatı, bir göçmenin kendini yeniden inşa etme hikayesiydi. Yahudi kimliği,

annesinin ona aşıladığı hırs, savaş deneyimleri ve çok kültürlü geçmişi, onun eserlerini şekillendirdi. Otuzdan fazla roman, deneme ve senaryo yazar Gary, insanlık, özgürlük ve kimlik temalarını derinlemesine işledi. Éducation Européenne, Les Racines du Ciel, La Promesse de l'aube (Şafakta Verilmiş Sözüm Vardı) ve Ajar adıyla yazdığı La Vie devant Soi gibi eserleri, onun edebi dehasını ortaya koydu.

Gary'nin çifte Goncourt zaferi, onun edebiyat dünyasına meydan okumasının simgesiydi. Ancak bu başarı, onun yalnızlığını ve içsel çatışmalarını hafifletmedi. Yahudi köklerine duyduğu karmaşık bağlılık, antisemitizme karşı duruşu ve evrensel bir insanlık arayışı, eserlerinde sürekli yankılandı. Gary, hem bir Fransız kahramanı hem de köklerinden kopamayan bir sürgündü.

O özyaşam öyküsel romanı olarak bilinen 'Şafakta verilmiş sözüm vardı' da Nice de geçen yeni yetmelik günlerini anlatacaktır. Bütün tanıdıklarına göre Gary yaşamının romanında ne bir şeyi saklamış ne de yalan söylemiştir.

Ölümünden sonra, Gary'nin külleri Akdeniz'e serpildi; bu, onun Nice'teki gençlik yıllarına ve denize olan tutkusuna bir selamdı. Invalides'teki cenaze töreni, onun Özgür Franchia'ya ve annesinin hayallerine sadakatini simgeledi. Polonyalı şarkıcı Anna Prucnal'in söylediği Lehçe balad, Gary'nin Rus ve Yahudi köklerine bir veda niteliğindedi.

Romain Gary, yaşamı boyunca maskeler taktı, kimlikler yarattı ve her zaman "lirik yanılsama"nın peşinden gitti. Onun hikayesi, bir insanın kendi yazgısını yazma çabasının, zaferlerin ve trajedilerin öyküsüdür. "İyi eğlendim. Görüşmek üzere, teşekkürler," diyerek veda eden Gary, ardında evrensel bir miras bıraktı.

EDEBİ KİŞİLİĞİ...

Polonya'da Bir Kuş Var ilk romanı (Türkçe'ye bu isimle girdi) Yapıtın asıl adı, Avrupa Eğitimi (Education Europeene).

Onu hızla edebiyatın tahtına oturtan ilk romanı, Alman işgali altındaki Polonya'da gizli bir direniş örgütünün öyküsünü anlatır. Ünlü düşünür Jean Paul Sartre'ın hayranlığını bu romanıyla kazanmasının nedeni, edebi felsefeyi iyi kullanıyor olmasının da yanı sıra absürt ve varoluşçu bir stile sahip olmasındandır. Bu kadar etkileyici bir romanın yazarını tanımak isteyen Sartre, ünlü filozof ve yazar Simone de Beauvoir ile Saint-Germain'de bir kafede buluşurlar. Sartre, "İkinci Dünya Savaşı üzerine yazılmış ilk önemli eser bu, ve direniş üzerine en iyi roman" der. 31 yaşında, 1945 yılında bu ilk romanıyla Prix de Critiques Ödülüne hak kazanır. Daha sonra yayınladığı her roman bir ödüle layık görülür; Afrika'da kanunsuz fil avını konu alan Les racines du ciel (Cennetin kökleri) ile Fransa'nın en önemli edebiyat ödülü olan ve her yazara sadece bir kez verilen Goncourt Ödülüne layık görülür.

Aslında 14 yaşına geldiğinde Fransa'da bir direnişçi olmanın da ötesinde bir kahramandır. 20. yüzyılın en çok satan Fransız romancısı olmuştur. Okuru etkileyen edebiyat kabiliyeti, okurken düşündüren ve insanı varlığıyla sorgulatan felsefi ve devrik anlatım tarzıyla olağanüstü bir yazardır.

Stephane Hessel onun için şunu söylemiş: "Yaşadığı yüzyıl ile ölüm dansı yapmış her türlü entrikaya karışmış bir aydındır." Felsefi dili bize romanlarında mı bir hayat, yoksa onun hayatının bir roman mı olduğunu düşündürür hep.

Yazarlığı

Fransa'da bir kişiye birden fazla verilmeyen Goncourt Ödülü'nü iki kere (bir kez Romain Gary bir kez de Émile Ajar adlarıyla) aldı. Cennetin Kökleri 1956 yılında alan Gary, Émile Ajar adıyla Onca Yoksulluk Varken 1975 yılında ödülü tekrar aldı.

Yalan Roman, Kadının Işığı, Şafakta Verilmiş Sözüm Vardı, Yıldızıyiciler, Kral Solomon'un Bunalımı, yazarın diğer eserlerinden bazılarıdır.

Ayrıca, 1962 yapımı savaş filmi *The Longest Day*'in senaryo ekibinde yer aldı; 1971 yapımı, başrolünde o dönemki eşi Jean Seberg'in oynadığı *Kill!* adlı filmi ise yazan ekipte yer aldı ve yönetti.

Eserleri

Romain Gary adıyla

Education européenne (1945); Türkçe adı, Polonya'da Bir Kuş Var (Avrupa Eğitimi); *Tulipe* (1946); *Le grand vestiaire* (1949); *Les couleurs du jour* (1952); *Les racines du ciel* — 1956 Goncourt Akademisi Edebiyat Ödülü; Türkçe adı, Cennetin Kökleri *Lady L.* 1957); *La promesse de l'aube* (1960); Türkçe adı, Şafakta Verilmiş Sözüm Vardı; *Johnie Coeur Gloire à nos illustres pionniers* 1962, kısa öyküler); *The ski bum* (1965); *Pour Sganarelle* (1965, edebi makale); *Les Mangeurs d'Etoiles* adı, Yıldız yiyiciler; *La danse de Gengis Cohn* (1967); *La tête coupable* (1968); *Chien blanc* (1970); (Film uyarlaması *White Dog*, 1982); *Les trésors de la Mer Rouge* (1971); *Europa* (1972); *The Gasp* (1973); *Les enchanteurs* (1973); *La nuit sera calme* (1974, söyleşi); *Au-delà de cette limite votre ticket n'est plus valable* (1975); Türkçe adı, Biletiniz Buraya Kadar Clair de femme (1977), Türkçe adı, Kadının Işığı (1996, *La bonne moitié* (1979, oyun); *Les clowns lyriques* (1979); "*Les couleurs du jour*" romanının yeni versiyonu.; *Les cerfs-volants* 1980); Türkçe adı, Uçurtmalar (1987); *Vie et mort d'Émile Ajar* (1981, Ölümünden sonra yayımlanmıştır.); *L'homme à la colombe* (1984, ölümünden önceki nihai versiyonu); *L'affaire homme* (2005, makale ve söyleşileri); *L'orage* (2005, kısa öyküleri ve tamamlanmamış romanları)

Émile Ajar adıyla

Gros câlin (1974); Türkçe adı, Koca Tembeler (1997); *La vie devant soi* — 1975 Goncourt Akademisi Edebiyat Ödülü; Türkçe adı, Onca Yoksulluk Varken (1995, (Sinema uyarlamaları, *Rosa*, 1977 ve *The Life Before Us*, 1986); *Pseudo* (roman) (1976); Türkçe adı, Yalan Roman 1998.; *L'Angoisse du roi Salomon* (1979); Türkçe adı, Kral Solomon'un Bunalımı; *Gros câlin* 2007, yayımlanmamış orijinal halinin son bölümü de kapsayan yeni versiyonu.); *Fosco Sinibaldi* adıyla; *L'homme à la colombe* (1958); *Shatan Bogat* ad; *Les t* (1974)

Yönetmen olarak

Les oiseaux vont mourir au Pérou (1968); *Kill!* (1971)

Senarist olarak

The Roots of Heaven (1958); *The Longest Day* (1962)

ONCA YOKSULLUK VARKEN

Müslüman olarak doğmuş Momo isimli bir çocukla, Yahudi olarak doğmuş yaşlı Madam Rosa arasındaki müthiş sevgiyi, yürek burkan dostluğu anlatır *Onca Yoksulluk Varken*. Kısa aralıklarla önce sekiz, sonra on, nihayet on dört yaşında olduğunu öğrenen duyarlı ve zeki çocuk Momo'nun dilinden yazılmıştır roman. O kadar saf, samimi ve komik bir dille yazılmıştır ki, okurken yazanın gerçekten on yaşında bir çocuk olduğu hissine kapılıp gidirsiniz. Kendini bildi bileli 'orospuların pezevenklerin' kaçak göçmenlerin, yersiz yurtsuzların arasında yaşamıştır Momo, ne annesi vardır ne de babası. Bir an önce büyümek ve çalışmaktır tek dileği. Ancak böyle görülüp fark edilecektir insanlar tarafından. Bildiği iki meslek vardır; 'orospuluk ve pezevenklik.' Lakin 'kışını' koruyacağına söz vermiştir, Madam Rosa'ya. O yüzden ' olmaya karar verir. Sonra 'pezevenklerden 'de güçlü olan polisleri tanır ve polis olmaya karar verir. Fakat adlarını yeni duyduğu teröristler de vardır, polislerden bile güçlüdür onlar. Bu iki meslek arasında kararsız kalmışken, Mösyö Hamil, Victor Hugo'dan bahseder ona büyük bir saygıyla. Hemen Hugo gibi bir yazar olmayı da katar tercihleri arasına. Çünkü, "sözcüklerle, insan öldürmeden her şeyin yapılabileceğini" söylemiştir Mösyö Hamil. Tanıdığı, bildiği insanların hepsi farklı dine, dile, renge, kültüre sahip olmasına rağmen ortak oldukları tek yan, yoksulluktur. Yoksulluk ve kimsesizlik öylesine sıkı sıkıya bağlar ki

onları, romanın iliklerine kadar işler aralarındaki göz yaşartan dayanışma ve paylaşım. Victor Hugo hayranı müslüman halıcı Mösyö Hamil, yoksul hastalara karşılıksız bakan yahudi doktor Mösyö Katz, geceleri Bologna ormanlarında kışını savunan Senegalli eski boksör Madam Lola, muhabbet tellalı Nijeryalı Mösyö N'Da Amedee, Fransa'yı süpürmeye gelen Kamerunlu Mösyö Waloumba ve kabile arkadaşları, aynı evi paylaştığı yahudi çocuk Moise, etrafına sürekli gülücükler saçan Afrikalı Banaia ve diğer 'orospu çocukları'...

Ve elbette, herkesten daha büyük kalçası, göğsü ve kalbi olan şişko ve astımlı Madam Rosa. Momo'nun deyimiyle, çok kullanılmış insanlarda bulunan bütün hastalıklara sahip yaşlı bir yahudidir o. Auschwitz toplama kampından kurtulup Fransa'ya yerleşmiş ve geçimini orospuluk yaparak kazanmaya başlamıştır. İyice elden ayaktan ve gözden düşüp işini yapamaz hale geldikten sonraysa orospu kadınların çocuklarına bakarak devam eder yaşamaya. Evindeki çocukların hepsi kayıtdışıdır, çünkü o dönem Fransa'da hayat kadınlarının çocukları ellerinden alınıp yetimhanelere yollanıyordu. Önceleri para karşılığında bakıldığını bilmez Momo, öğrendiğinde ise yıkılır. "Madam Rosa'nın beni bedavaya sevdiğini, birbirimiz için bir anlam taşıdığımızı sanıyordum. Bütün bir gece ağladım; ilk büyük kederimdi bu."

Sonra, Süper adını verdiği bir köpekle başı belaya girer, onsuz ne yapacağını bilemez olur.

Onu o kadar çok sever ki Momo, bir başkasına verir. Beş yüz franga zengin bir kadına satar köpeği. Sonra aldığı parayı bir lağım deliğine atıp danalar gibi ağlamaya başlar, ama mutludur bir yandan da. Madam Rosanın evin bir köpeğin mutlu olası imkansızdır çünkü.

Romanın sonlarına doğru, olaylar iyice çığrından çıkar. Giderek artan bedensel rahatsızlıkların üstüne bir de beyin sklerozu olan Madam Rosa, yerinden kıprdayamaz olur. Bunu duyan anneler çocuklarını alıp başka evlere gönderirler. Geriye sadece üç kimsesiz çocuk kalır. Banania tatlı gülüşüyle, Moiz ise gösterdiği üstün çabalar sonucu çocuksuz ailelere evlatlık gitmeyi başarır. Böylece Momo ve Madam Rosa baş başa kalır.

Apartmandaki göçmenlerin ve benzersiz Madam Lola'nın yardımıyla Madam Rosa'ya bakar Momo. Asla hastaneye gitmek ve bir sebze gibi yaşamak istemez yaşlı kadın. Bunun için Momo'dan söz alır. Kapıya ambulansın geleceği gün kadını apartmanın bodrumuna indirmeyi akıl eder Momo, çünkü orası kâbuslu gecelerinin sığınağıdır Madam Rosa'nın. Yüzünü gözünü renkli kalemlerle boyayıp, çok sevdiği kokulardan sürer ölmeye oturan kadına. Ve tam üç hafta ölüyle birlikte bodrumda yaşar Momo, ta ki sürdüğü onca parfüm de fayda etmeyip çürümüş ceset kokusu tüm apartmana yayılana kadar. Madam Rosa'nın ölümüyle yüzleşme süreci, romanın en dokunaklı bölümlerinden birini oluşturur ve Momo nun kayıpla başa çıkma çabası, okuyucuyu derinden etkiler.

Kimi eleştirmenlere göre 20.yüzyılın en iyi eserlerinden olan roman, boğazınıza takılan koca bir yumruk ve "sevmek gerek" sözüyle biter...

TEMALAR VE EDEBİ ÜSLUP

"Onca Yoksulluk Varken", birçok derin ve evrensel temayı ele alır. Kimlik ve ait olma duygusu, romanın temelini oluşturur. Momo'nun Arap ve Müslüman kimliği, Madam Rosa'nın Yahudi geçmişi ve yaşadıkları marjinal çevre, karakterlerin sürekli bir aidiyet arayışı içinde olmalarına neden olur. Farklı etnik ve dini kökenlere sahip bu insanların bir arada yaşam mücadelesi vermesi, marjinalleşme ve ötekileştirme temalarını da ön plana çıkarır.

Roman, yaşlılık, hastalık ve ölüm gibi kaçınılmaz gerçekliklerle de yüzleşir. Madam Rosa'nın fiziksel ve ruhsal çöküşü, Momo'nun bu süreci anlamlandırma çabası ve ölümle başa çıkma mücadelesi, romanın hüznü ama aynı zamanda gerçekçi bir yönünü ortaya koyar. Ancak tüm bu zorluklara rağmen, romanın merkezinde güçlü bir sevgi ve dayanışma teması da bulunur. Momo ve Madam Rosa arasındaki derin bağ, onların zorlu yaşam koşullarına karşı birbirlerine verdikleri

destek ve sevgi, romanın umut dolu anlarını yaratır.

Gary'nin edebi üslubu, Momo'nun naif ve samimi anlatımı sayesinde kendine özgü bir nitelik taşır. Roman boyunca hissedilen mizah unsuru, acı ve zorluklarla dolu olayların hafiflemesine yardımcı olurken, aynı zamanda karakterlerin insanlığını ve yaşam sevincini koruma çabasını gösterir. Gary, ironik bir dil kullanarak toplumsal normları, önyargıları ve insan ilişkilerini eleştirel bir bakış açısıyla sunar. Momo'nun çocuksu algısıyla aktarılan olaylar, yetişkin dünyasının karmaşıklıklarını ve absürtlüğünü gözler önüne serer. Romanın ilk cümlesi bile, Momo'nun "Başlangıç diye bir şey yok. Herkes gibi sıram gelince ben de doğdum, o zamandan beri de bir ait oluştur gidiyor." ifadesiyle ait olma ve kimlik temalarına dikkat çeker .

Anlatıcının Naif İronisi: Romanın on dört yaşındaki Müslüman Arap çocuğu Momo'nun gözünden anlatılması, eserdeki ironinin önemli bir kaynağını oluşturur. Momo'nun naif ve çocuksu bakış açısı, yetişkin dünyasının karmaşıklıklarını, çelişkilerini ve absürtlüğünü ironik bir şekilde ortaya koyar. Onun basit dili ve doğrudan saptamaları, çoğu zaman derin bir ironi içerir. Örneğin, Momo'nun Madam Rosa ve diğer yaşlı fahişelerin hayatına dair yaptığı gözlemler ve yorumlar, hem komik hem de acı bir ironi taşır. Hayat kadınlarının yaptığı işi "kendini savunmak" olarak algılaması, bu durumun yarattığı ironik anlamı çarpıcı bir şekilde örneklendirir. Bu ifade, dışarıdan gelen saldırılara karşı kendini korumayı ifade ederken, hayat kadınları için kullanıldığında, yaşama karşı kendini koruyabilmek için başkasına teslim olmayı betimleyen ironik bir anlam çağrıştırır.

Toplumsal Eleştiri ve Alaycılık: "Onca Yoksulluk Varken" romanında ironi, toplumsal eleştiri ve alaycılık için de bir araç olarak kullanılır. Gary, Momo'nun gözünden yoksulluğu, marjinalleşmeyi, ötekileştirmeyi ve toplumun ikiyüzlülüğünü alaycı bir dille eleştirir. Özellikle Madam Rosa'nın ve diğer kimsesiz çocukların yaşadığı zorlu koşullar ve toplumun bu duruma karşı kayıtsızlığı, ironik bir bakış açısıyla sunulur. Toplumun normları ve değer yargıları arasındaki uçurum, Momo'nun saf anlatımıyla daha da belirginleşerek ironik bir etki yaratır. "Mış gibi yapmak" üzerine kurulu bir dünyada kendi olmanın olanaksızlığı, romandaki alaycılığın temelini oluşturur.

Dilin İronik Kullanımı: Gary, Emile Ajar adıyla yazdığı eserlerde dilin sınırlarını zorlayan özgün kullanımlarıyla dikkat çeker. "Onca Yoksulluk Varken" romanında da Momo'nun dili, zaman zaman ironik anlamlar taşıyan kelime seçimleri ve ifade biçimleriyle Gary'nin alaycı üslubunu yansıtır. Yazar, olgular arasında kurduğu neden-sonuç ilişkilerinde de yetkin bir ironi ve mizah yaratır.

Mizah ve Acıyla İç İç İroni: Romanda ironi ve mizah, acı ve zorluklarla iç içe geçer. Gary, katı gerçeği mizah yoluyla yumuşatır. Bu durum, karakterlerin yaşadığı travma karşısında bir başa çıkma mekanizması olarak işlev görürken, aynı zamanda okuyucuya derin bir ironi duygusu yaşatır. Hayatın ciddiyetine ve katı gerçeğine yumuşak bir boyut veren fanteziler, Gary'de mizahla birlikte ortaya çıkar.

Yazarın Kendine Dönük İronisi: Gary'nin Emile Ajar kimliğini yaratma süreci ve bu kimliğin başarısı, yazarın kendisine ve edebi dünyaya yönelik ironik bir tavır sergilemesine olanak tanır. Kendi edebi kariyerini yeniden canlandırmak için giriştiği bu "aldatmaca", hem cesur hem de ironik bir eylemdir.

Özetle, Romain Gary'nin "Onca Yoksulluk Varken" romanı, yazarın kendine özgü ironi ve alaycılık anlayışının önemli bir örneğidir. Takma adın kendisinden başlayarak, anlatıcının naif bakış açısı, toplumsal eleştiri, dilin kullanımı ve mizahın travma ile iç içe geçmesi gibi çeşitli düzeylerde ironi ve alaycılık romanın temel anlatım özelliklerini oluşturur. Bu durum, romanı hem düşündürücü hem de etkileyici kılar.

katılımcıların değerlendirmeleri

Meral Alkaya

Yoksulluktan çok yoksunluğun anlatıldığı bir roman “Onca Yoksulluk Varken”. Özellikle anne ve anne sevgisinin yoksunluğu. Momo, annesi dışında istediklerine öyle veya böyle kavuşuyor. Gerçekte ve hayallerinde gideremediği tek şey annesi ve annesinin özlemidir. Bu yoksunluk da yürekleri sızlatıyor.

Momo ’nun yaşadıkları, hissettikleri çocukluğunun acı günlerini anlatan Maksim Gorki’yi ve Balkanların Gorki’si Panait Istrati’yi hatırlatıyor bana. Yaşadıkları acılar farklı olsa da çocuk olmalarıdır bu ilgiyi kurmama neden. Hep gülsün istediğimiz çocukların yaşadıkları zorluklar yürekleri dağlar. Bu nedenle de bu tür romanlar bolca okuyucu bulur.

Roman, Fransa’nın yıllarca sömürdüğü ülkelerin insanlarının ve Hitler tarafından soykırıma uğramış insanların toplandığı Paris’te bir semtte geçiyor. Roman kişilerinin ortak özelliği göçmen olmalarıdır. Ait olmadıkları toplumda hayatlarını sürdürebilmek için bir yaşam mücadelesi veren bu insanlar birbirlerinden güç alıyor ve birbirlerine destek oluyorlar.

Yazarın Yahudi olması Yahudilerin yaşadıkları acıları işlemesinde, yine annesi ile büyüyen yazarın annesiz bir çocuğu kahraman olarak seçmesinde mutlaka etkili olmuştur.

Bir çocuğun dilinden okuduğumuz romanda, bir çocuğun ağzına yakıştıramadığımız sözcükler, cümleler yaşanan gerçekliği bütün çıplaklığıyla gözlerimizin önüne seriyor. Okurken senaryo havasını hissettiğim kitabın üç kez filme çekildiğini öğreniyorum.

Dinin insanlar üzerindeki baskısı hissedilse de farklı inançlara karşı insanların hoşgörüsü dikkat çekicidir. Bir Yahudi olan Madam Rosa, sorumluluğunu taşıdığı çocukların inançları konusunda ne kadar duyarlıysa, bir Müslüman olarak Mösyö Hamil de o kadar hassastır. Farklı dine ait bu iki insanın bu şekilde olumlu yansıtılmasının yanında din adamlarının yaklaşımını da bir eleştiri olarak algıladım.

Geçmişte hem Yahudi kimliği hem de hayat kadını olduğu için çok fazla ayrımcılığa uğramış bir kadın olan Madam Rosa kimliklerin, dinlerin, ırkların insan sevgisinin önüne geçmemesi gerektiğini yaşayarak deneyimlemiştir. O nedenle yanında kalması için kendi dininden biri olan Moiz’i değil de Müslüman bir çocuk olan Momo’yu -yaşını küçük göstererek- seçmesini yazarın vermek istediği iletilerden biri olarak düşündüm. Madam Rosa ile Momo ’nun aralarındaki bağ, dine ya da kökene değil, gerçekten birbirlerine duydukları sevgiye dayanıyor. Bu da bizi kitabın son cümlesine - Sevgiyi bilmek gerek- götürüyor.

Birçok cümleyi not etmek ihtiyacı hissettim. Kimilerinde düşüncenin, duygunun ifade edilmiş biçimini beğendim, kimilerinde de saptanan düşüncüyü. Onca acıyı yaşayan Momo ’nun şakacı kişiliği birçok yerde yüzümde bazen gülücük hatta bazen de sesli gülücük oluşturdu. En çok Cezayirli Mahut ’un kendine ayırdığı eroini yanlışlıkla Madam Rosa ’ya enjekte etmesine güldüm.

Kitapta çok kullanılan sözcükler var: orospu, zepevenk, asansörsüz altıncı kat, Orleans dedikodusu ve büyüklüğü çeşitli şekillerde anlatılan kış... Bizi ana izleğe götüren sözcükler...

Victor Hugo’nun Sefiller romanının “Kutsal Kitap” olarak görülmesi ve Mösyö Hamil ’in Momo ’ya Victor diye seslenmesi yazarın kendisi ve romanıyla Victor Hugo ve Sefiller arasında bağ kurduğunu düşündürüyor.

Kurgusu ve anlatımını başarılı, konusunu yürek dağlayıcı buldum. Daha önce okumadığım bir yazarı tanımış olmaktan mutluyum.

Aysel Sayın,

“O’nu seviyorsun ya o yüzden delirdin,’ dediler

‘Sadece deliler için vardır hayatın tadı tuzu,’ dedim.”

Yâfî’ nin dizesiyle başlayan romanda hikaye; Şeker Portakalı’ndaki Zeze gibi hayal gücü zengin sevgi dolu, akıllı, sorgulayan, çevresindekileri mutlu etmek isteyen bir çocuk olan Momo’nun ağzından anlatılmaktadır.

Oldukça sade, akıcı bir anlatımı olan romanda Momo’nun yaşadıkları, anlattıkları zaman zaman hüznlendirmekte, zaman zaman da gülümsetmektedir. Momo’nun yaşama karşı duruşunu etkileyen, hem içinde doğuştan var olan mücadeleci kişiliği hem de Madam Rosa’ya olan sevgisi, bağlılığı ve güveni oluyor çoğu kez. Sevgi arayışı içinde olan, sevdiklerini sarmalamak isteyen bir çocuk Momo. Anne özlemi çekiyor, kimliksiz, köksüz oluşunu dert ediniyor. Bir yerlere ait olmak istiyor. Bir birey olarak sistem ve toplum tarafından desteklenmeseler de Madam Rosa’nın ona, onun Madam Rosa’ya bağlılığı hayata tutunmasını sağlıyor. Momo’nun Madam Rosa’ya karşı duygularını “Gece üşüdüm, kalktım gittim, Madam Rosa’nın üzerine bir battaniye attım.” cümlesi çok güzel özetliyor. Momo, Madam Rosa, Mösyö Hamil, Doktor Katz, Madam Lola ve göçmenler arasındaki ilişki biçimi sevginin ve dayanışmanın onca yoksullukta, çaresizlikte bile büyük bir güç olduğunu gösteriyor bize.

Eski bir hayat kadını olan Madam Rosa, Doktor Katz, Madam Lola, Mösyö Hamil, ismini bilmediğimiz ama varlıklarından haberdar olduğumuz bedeniyle para kazanmak zorunda bırakılan kadınlar ve onların çocukları hepsi de yoksul, acılı, toplum tarafından dışlanmış, sistem dışına atılmış zorlu bir yaşam mücadelesi içinde var olmaya çalışıyorlar. Yazar bu adaletsiz dünyayı fark etmemizi sağlayarak toplumsal bir eleştiri yapıyor.

Yazarın toplumsal eleştiri yaptığı bir başka konu ise Araplar, Yahudiler, Afrikalılar gibi Fransız toplumunda yalnızlaştırılan, ötekileştirilen göçmenlerdir. Madam Rosa, geçmişte Auschwitz Kampında işkenceler görmüş, travmalar yaşamış bir Yahudi’dir, Madam Rosa’nın para karşılığı baktığı çocukların da etnik kökenleri farklıdır. Momo’yu doğuran kadın Cezayirli Müslüman bir kadındır örneğin. Mösyö Hamil de Müslümandır. Bu da tüm göçmenlerde ve ötekileştirilenlerde olduğu gibi zorluklarla mücadele edebilmek için onları dayanışma içinde olmaya itmektir.

Yazarın ele aldığı bir başka izlek ise ölümü, bitişi ve yalnızlığı çağrıştıran yaşlılık sürecidir. Madam Rosa’nın yaşlı ve hasta bir kadın olarak yaşadıklarını da Momo’nun anlattıklarıyla öğreniriz. Yaşlılık sürecinde Madam Rosa’nın hastalığına, yalnızlığına, unutkanlığına, kişisel hijyenini yapamamasına, başkalarına muhtaç olmasına tanık oluruz. Momo’nun Madam Rosa’nın fiziki görünüşüyle ilgili gözlemleri ve düşünceleri gülümsetirken Madam Rosa’nın fizyolojik ihtiyaçlarını giderememesi, unutkanlığı, onur mücadelesi içimizi acıtır. Bu nokta da ötenazi gibi kavramları sorgulatır yazar.

Yahudi bir ailenin tek çocuğu olan yazarın hukuk okuması, savaş pilotluğu, yönetmenlik ve diplomatlık yapması, senaryolar yazması, eserlerinde farklı isimler kullanması, annesiyle ilişki biçimi ve en sonunda da yaşamına son vermesi gibi özel yaşamına ilişkin ilgi çekici ayrıntılar nedeniyle roman boyunca yazarın yaşamından izler aramaktan kendimi alıkoyamadım. Öyle anlaşılıyor ki o da bireysel ve toplumsal acılara duyarsız kalamayan, kırılğan, sevgi dolu, sevdiklerini sarmalamak isteyen, bırakmak istemeyen biriydi.

Nuray D. Kaya

Onca Yoksulluk Varken adlı roman, Emile Ajar takma adıyla yazan Romain Gary’ye aittir.

Romanda küçük Momo’nun(Muhammed) gözünden anlatılan çok kapsamlı bir hayat hikayesi

dinlerimiz. Bu hayat hikayesi o kadar sade ve basit anlatılır ki, gerçekten de bir çocuğun gözünden anlatıldığına inanırız. Yazar bir çocuğun gözünden anlatma biçiminde o kadar başarılıdır ki; bu sade anlatım acılar ve yoksulluğu bizzat hisseder ve romanı gözümüzden yaşlar akıtarak okutur.

Yazarla çok geç tanışmama rağmen hemen bütün kitaplarını edindim ve Cennetin Kökleri kitabını okumakla yazarı tanımaya başladım..

Kitapta yoksul bir Fransız Mahallesi'nde yaşayan mültecilerle dolu farklı dinlerden ve ırktan insanların birbirleriyle iletişimleri ve tabii ana kahramanlar Yahudi Madam Rossa ve Momo etrafında dönen olaylar anlatılıyor.

Romanda yoksulluk, yaşlılık, ölüm ,sevgi ve bağlılık anlatıldığı gibi bir çok şeye dokunan bir anlatım görüyoruz. Dinlere yapılan göndermeler, ırkçılık, Uyuşturucu, fahişelik ve göçmenlik sayacağımız bir çok konu bu kısacık kitapta bizi hiç de sıkmayacak , tam da bu diyeceğimiz bir dokundurmalarla eleştirmeden ama düşündüren bir roman olmuş.

Yazarın kurguyu ilginç bir şekilde , Madam Rossa'nın kendilerini satan annelerin gayri meşru çocuklarına bakmak için kurduğu yuva etrafında anlatması ayrı bir başarı.. Anlatı tam bir sinematografik bir anlatı olmuş , resmen anlatılanlar kahramanları gözümüzde canlandırabiliyoruz.. Yazarın kitabından uyarlanan en son The Life Ahead filmi seyredince , ben kafamda canlandırıdığım halinin romana daha yakın olduğunu hissettim bu nedenle filmi beğenmedim..

Momo ile Madam Rossa arasındaki ilişkiyi anlatış şekli ve anne oğul arasındaki ilişkiden daha yakın geldi bu yazarın başarısı. Aynı zamanda yoksulluğun insanları daha çok birleştirdiği konusunu düşünmemize neden oldu. Gerçekten yoksul mahallelerde insanların daha birlik içinde yaşadıklarını gördüğümüz gerçeğini de gözardı edemeyiz.

Yazar farklı ırktan ,dinden olan insanların dayanışmasını o kadar içten ve komik bir halde işlemiş ki ; ağlanacak hallerine gülmemize neden oldu. . Sevgi,birlik ve beraberlik aynı dinden olmayı aynı ırktan olmayı gerektirmediğini bize çok güzel anlatmış.

Onca Yoksulluk varken romanı bana sevginin, beraberliğin hala mümkün olabileceği umudunu verdi.. Yazarı geç tanıdığımı çok üzüldüm, romanı çok beğendim... Herkese tavsiye ederim..

Rezan Turhan

Romain Gary (Emile Ajar) savaş pilotluğu, diplomatlık, yönetmenlik, senaristlik, iki yazarlık ve bir de Dünya Savaşı sığdırmış hayatla kavgası ile hayatı roman olan bir yazarı konuşacağız bu hafta.

Anlatıcı olan Momo'nun (Muhammed'in), on yaşın da başlayıp aynı yıl içinde on dört yaşına ulaşan bir yıllık yaşamını okuyoruz. Zaman zaman yaşının üstünde görüşleri olsa da insanlara yaklaşımı, sevgiyi aile ortamında öğrenmemiş bir çocuğun çevresine sevgi penceresinden bakması, Rosa'nın hasatlığında başucundan ayrılmaması önemli bir anlatımdı. Roman biraz da sevginin de bulunduğu bir "Sefiller" anlatımıydı. Aralarında kan bağı olmamasına rağmen iki farklı ırktan olan Madam Rosa ve Momo'nun arasındaki kuvvetli duygusal bağ... Onca yoksulluğa, toplum tarafından itilmişliğe karşın insan olma savaşı veren Momo ve Rosa...

Romanda önemli temalardan biride farklı dinden, farklı kültürden gelen ve farklı dili konuşan insanların bu ayrımı gözetmeksizin bir araya gelebilmeleri. Örneğin Afrika dan gelen taşıyıcıların Rosa'nın sağlığı için çabaları.

Mösyö Hamil'in Sefilleri Kur'an-ı Kerim kabul etmesi ve Allah ile Victor Hugo'yu karıştırması da yazarın farklılıkları birleştirme çabası diye yorumladım.

Sonuçta yazarın yaşamını, romanları kadar etkili bulduğumu söylemek isterim

Seçimi için Semra'ya teşekkürler

Arda Bajar

Fransızların ötekileri ya da dünyanın ötekilerinden beden işçiliği yapan insanların /sahipsiz çocukların yaşamlarını konu edinilen bir roman. Roman, yoksuların, kenar mahalelerinin, ve farklı geri kalmış ülkelerin insanların yaşadığı Fransadaki bir mahalede ve altı katlı bir dairede 95 kilolu ve asansörsüz bir dairenin 6.katında yaşayan Madam Rose, ve beden işçiliği yapan kadınlardan doğan sahipsiz çocuklarının bakımlarını üstlenen Madam Rose(çocukların kiminin anneleri ona para gönderir kimisi hiç göndermediği)nin hijyenin kütü olduğu, bakımsız çocukların, ve tuvalet alışkanlığı bile olmayan çok kötü koşullarda yaşanılan o ortamı adının Momo olduğu ve bir Müslüman olarak kendisine teslim edilğini dile getiren Madam Rose, bazen onun ağzından ve bazen de daha çok Momo ağzından anlatılır yaşadıklarını

Madam Rose, Bir yahudiydi. Ama bir hitlerin fotoğrafını da taşırdı. .Onun yaşadığı 6.katın dışında metruk bir yeri de vardı orada kendi çocukluğunda Yahudiliğinden dolayı yaşadığı acılarından arınması için oraya giderdi. Ve belki de o çocukluğunda yaşadığı acılarını dindirmek ya da hatırlamak adına kamufülajdı hitlerin fotoğrafı.

Madam Rose de bir beden işçisiydi.Sahipsiz çocukları büyütüp meslek sahibi olanlarda vardı bunlardan bazıları eminiyet görevlisi olmuştu.Toplum içinde kabulü vardı.

Ve çocukların tümü sahipsizdi. Kimseleri yoktu .Ondan dolayı Momo gidememişti. Gerçi gideceği kimsesi de yoktu. Madam Rose nin öldüğünü bildiğini bile yanından ayrılmamıştır.Ölüyle birkaç gün yaşamıştır.Ta ölü çürüyünceye kadar yanında kalmıştır.

Ve en son onu daha önce konuştuğu bir aile sahiplenmiştir.

Momoya söylenen aforizmalar hiç biri Momonun yaşına uygu değil.Momo 10 yaşında Fakat sonra dan 14 yaşında olduğunu öğrenilir.Doktor Katz onun farklı biri olduğunu söyler ama bu yeterli mi peki sanmıyorum.

Momo nun sadece şemsiyeyi kendini kukla yapıp ona Artur ismini vererek sokakta oynatıp onu kişileştirmesi daha gerçekçi durmuştur.

Metnin içinden sevdiğim bazı aforizmalar

"Umarım hiçbir zaman normal olmam, Doktor Katz, bir tek namussuzlar normal olur hep. Normal olmamak için elimden gelen her şeyi yapacağım, Doktor..."

"Kafası çalışmaya başlamıştı, çünkü yaşlılarda en güçlü şey hep anılardır."

"zaman her şeyden daha yaşlıdır, pek yavaş ilerler, insanlar acı çekince gözleri büyür, eskisinden daha anlamlı durur"

"İnsanların hüznü her zaman, en çok gözlerinin içindedir"

"Bence, en iyi uyuyanlar dürüst olmayanlardır. Çünkü hiçbir şeyi takmazlar, oysa dürüst insanlar gözlerini kırpamazlar, her şeyi dert edinirler. Yoksa dürüst olmazlardı "

Romanın dili kolay okunabilir bir dil ,kurgusu normal sıradan bir kurgu, edebi yönü zayıf, dram yoğunlukta olan bir metindi.